

III. Z ŻYCIA NAUKOWEGO

DOI: 10.17951/et.2025.37.401

Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska

ORCID: 0000-0003-0008-8690

e-mail: stanislawa.niebrzegowska-bartminska@mail.umcs.pl

Zmarł Profesor Janusz Siatkowski – polonista i slawista

26 maja 2025 roku zmarł Profesor Janusz Siatkowski (1929–2025), wybitny językoznawca – polonista i slawista, w latach 1950–1956 i 1982–1999 pracownik i wykładowca Instytutu Filologii Słowiańskiej (potem: Instytutu Slawistyki Zachodniej i Południowej) Uniwersytetu Warszawskiego, w latach 1956–1982 – Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, członek licznych gremiów naukowych polskich i zagranicznych, m.in.: Komitetu Językoznawstwa PAN, Komitetu Słowianoznawstwa PAN (od 2001 r. jego honorowy przewodniczący), Rady Naukowej Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie (przewodniczący w latach 1973–1980), Rady Naukowej Instytutu Łużyckiego w Budziszynie (1991–1994), Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i Towarzystwa Naukowego Białostockiego, Polskiego

Towarzystwa Językoznawczego (od 1954 r.), Komisji Dialektologicznej Międzynarodowego Komitetu Słowistów, Komisji Kontaktów Językowych MKS (1990–1998, też jej przewodniczący), Prezydium Komitetu Słowistów (1991–1993), przewodniczący Komitetu Słowistów (1993–1998, od 2003 r. członek honorowy); członek Towarzystwa Filologów Bułgarystów (od 1986 r.), Czechosłowackiego (obecnie Czeskiego) Towarzystwa Językoznawczego oraz Towarzystwa Jabłonowskich w Lipsku.

Zainteresowania naukowe Profesora Janusza Siatkowskiego obejmowały problemy polskiej i słowiańskiej dialektologii, geografii lingwistycznej, leksykologii i leksykografii, gramatyki historycznej i historii języka polskiego i czeskiego, polsko-niemieckich i polsko-czeskich kontaktów językowych oraz języka bułgarskiego. Świadectwem naukowych pasji Uczonego są liczne publikacje, w tym monografie: *Dialekt okolic Kudowy* (1962), *Bohemizmy fonetyczne w języku polskim* (1965, 1970), *Czesko-polskie kontakty językowe* (1996), *Słownik czesko-polski* (1991, 2002, 2010), *Obce nazwy geograficzne w językach czeskim i polskim* (2006), *Słowiańskie nazwy części ciała w historii i dialektach* (2012), *Studia nad wpływami obcymi w Ogólnosłowiańskim atlasie językowym* (2004), *Słowiańskie nazwy wykonawców zawodów w historii i dialektach* (2005), *Bohemizmy w języku polskim. Słownik* (2006, z M. Basajem), *Obce nazwy geograficzne w języku czeskim i polskim* (2006), *Różnojęzyczne słownictwo gwarowe Podlasia, Suwalszczyzny i północno-wschodniego Mazowsza* (z I. Maryniakową i D.K. Rembiszewską, 2014), *Studia nad słowiańsko-niemieckimi kontaktami językowymi* (2015), *Czesko-polskie pogranicze językowe w świetle ankiet Georga Wenkera* (2017), *Pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie. Studia wyrazowe* (z D. Rembiszewską, 2018). We współpracy międzynarodowej opracował i zredagował monumentalne wydawnictwa atlasowe: *Ogólnosłowiański atlas językowy* (OLA, w tym tomy z lat: 2000, 2003, 2006, 2008, 2009, 2012, 2015), też *Ogólnokarpacki atlas dialektologiczny* (ODA, 2001) oraz *Atlas linguarum Europae* (ALE, t. 7, 2007).

O roli Profesora w polskiej i słowiańskiej nauce świadczą odznaczenia i medale, jakimi Go uhonorowano, a były to: Złoty Krzyż Zasługi, Medal „1300 lat Bułgarii”, Order Cyryla i Metodego I kl. (1986), słowacki Order Białego Podwójnego Krzyża III kl. (1998), Medal Dobrowskiego, przyznany przez Czeską Akademię Nauk (2001), Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (2000), Medal Jubileuszowy 50-lecia PAN (2002), Medal Komisji Edukacji Narodowej (2005), Medal Zasłużony dla Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Włodawskiej.

Odejście Profesora Janusza Siatkowskiego jest wielką stratą dla polskiego i sławistycznego środowiska językoznawczego. Odszedł od nas niekwestionowany autorytet naukowy i wychowawca wielu pokoleń sławistów, człowiek o żywym umyśle, niespożytej energii i prawdziwej pasji badawczej, aktywny naukowo niemal do ostatnich dni swojego życia.

Niektórzy z nas mieli szczęście znać Profesora Janusza Siatkowskiego osobiście, dyskutować z nim i czerpać z Jego myśli, uczyć się od Niego podejścia do pracy naukowej, zasad formowania rzetelnego warsztatu badawczego czy wreszcie praktycznego podejścia przy przetwarzaniu zgromadzonych danych, ich kartografowaniu i interpretowaniu. Był w tym wszystkim niezrównanym Mistrzem. Urzekął swoimi szerokimi lingwistycznymi horyzontami, swoją wiedzą, a przy tym pogodą ducha;

uczestników naukowych i towarzyskich spotkań zarażał swoim radosnym entuzjazmem Badacza i Człowieka cieszącego się życiem. W czasach trudnych, wymagających jednoznacznej deklaracji, miał odwagę zmanifestować swoją obywatelską postawę (23 sierpnia 1980 roku wsparł apel 64 uczonych, pisarzy i publicystów skierowany do władz komunistycznych o podjęcie dialogu ze strajkującymi robotnikami).

Lubelscy etnolingwiści dziękują Mu za recenzje dla pisma „Etnolingwistyka” (tych nigdy nie odmawiał), za żywe dyskusje w latach 1991–1993 nad tomem *Współczesny język polski* i za opublikowany w nim artykuł o *Kontaktach polszczyzny z językami niestowiańskimi* (1993), za współorganizację w Łęcznej w 1990 roku w ramach konwersatorium „Język a Kultura” konferencji, podczas której podsumowano pięcioletnie badania językoznawcze prowadzone w ramach tematu „Kultura polska, jej tendencje rozwojowe i percepcja”. Efektem części spotkania jest tom *Kontakty języka polskiego z innymi językami na tle kontaktów kulturowych*, wydany w 1992 roku w „białej” wrocławskiej serii pod redakcją Janusza Siatkowskiego i Jolanty Maćkiewicz.